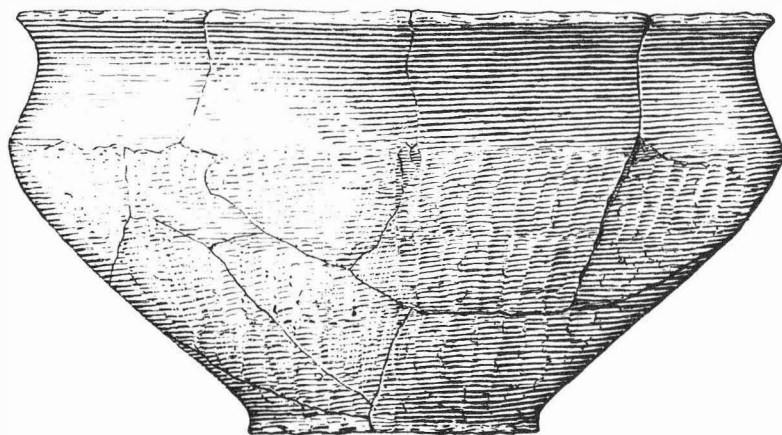

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

1987

BRNO 1990

ka v tomto č. PV/.

6. Šlapanice: "Široká pole". Na mírném svahu, obráceném k V, S od silnice z Jiříkovic do Šlapanic, 210 a 300 m Z od mostu přes Rokytnici, byly ovzorkovány dva objekty, patřící kultuře slovanské a laténské.

L i t e r a t u r a :

Čižmář, M. 1985: Hroby kultury se šňurovou keramikou z Holubic a Tvarožné, AR XXXVII, 403-411.

A r c h ä o l o g i s c h e T e r r a i n e r f o r s c h u n g i m R a u m z w i s c h e n Š l a p a n i c e u n d H o l u b i c e / B e z . B r n o - v e n k o v , V y š k o v / . Auf den Katastern der folgenden Gemeinden wurden diese archäologischen Lokalitäten festgestellt: 1. Blažovice: "Na dřlech". Siedlung der Glockenbecherkultur und aus der jüngeren Bronzezeit. 2. Holubice: S der Gemeinde, Holubice VII. Gräberfeld der Kultur mit Schnurkeramik. 3. Jiříkovic: "Dřly". Siedlung der Velaticer Kultur und aus der jüngeren römischen Kaiserzeit. 4. Šlapanice: "Pod Žuráněm". Siedlung und Gräberfeld der Úněticer- und Siedlung der Horákovcer Kultur. 5. Šlapanice: "Široká pole". Siedlung der Úněticer Kultur. 6. Šlapanice: "Široká pole", S vom Kreuz. Siedlung aus der Latènezeit und dem slawischen Abschnitt.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM NA KATASTRU TĚŠAN /okr. Brno - venkov/

Martin Geisler, Antonín Štřof, AÚ ČSAV Brno

/Tab. 10/

Počátkem listopadu 1987 upozornili stavební dělníci na nález lidských kostí v prostoru budované vodní nádrže, situované na soutoku dvou bezejmenných potoků při rozhraní katastrů obcí Těšany a Borkovany /okr. Břeclav/. Při povrchovém průzkumu staveniště zjistil M. Čižmář, že podstatná část plochy určené k zatopení je již odhumusována a prakticky v celém prostoru se vyskytují doklady pravěkého osídlení. Bezprostředně však byl ohrožen a zčásti zničen pouze prostor určený k těžbě materiálu pro násep hráze, ležící jižně od soutoku na úpatí mírného svahu, skloněného k SV /na mapě 1:50 000 Šlapanice 24-43, 186 mm od Z s.č. a 28 mm od J s.č./. Proto se záchranné práce, probíhající v listopadu a prosinci, soustředily pouze na tuto plochu.

Nalezené lidské kosti patrně pocházely nejméně ze dvou hrobů, z nichž se však v těžební stěně zachoval pouze zbytek jedné hrobové jámy, orientované Z-V. Nálezové okolnosti nebylo možné rekonstruovat, dodatečně však byly stavebními dělníky odevzdány dva železné nože, údajně pocházející z těchto hrobů.

Na skryté ploše /cca 4000 m²/ bylo prozkoumáno přes 300 sídlištních objektů, z nichž asi polovinu tvořily kúlové jamky. Převážná část patří velatické fázi kultury středodunajských popelnicových polí. Kromě několika nepravidelných hliníků šlo o typické zásobní jámy, v několika případech s červeně vypálenými stěnami. Ojedinelé kúlové jamky se vyskytovaly v celém prostoru, pouze v několika místech však tvořily nápadné koncentrace, umožňující předpoklad kúlové nadzemní stavby. Z běžného sídlištního materiálu se vymyká nález neúplné dětské kostry, ležící společně se zvířecími kostmi v jedné vrstvě v zásypu zásobní jámy a jáma, obsahující množství žárem deformované keramiky, na jejímž dně bylo nalezeno přes deset hliněných napodobenin chlebových placek a zlomek lidské plastiky. Je pravděpodobné, že se jedná o část sídliště, zjištěného již dříve na protějším břehu téhož potoka ve vzdálenosti 500 m, ležícím již na katastru Borkovan /viz NZ č.j. 1804/85 v archivu AÚ ČSAV Brno/.

Do období horákovské kultury lze datovat tři zemnice s doklady vnitřní konstrukce a vnitřního vybavení /vertikální stav ?/ a několik zásobních jam.

Nejmladší zjištěné osídlení představuje chata s kúlovou konstrukcí a zásobnice, datovatelné do období římského.

R e t t u n g s g r a b u n g i m K a t a s t e r v o n T ě š a n y / B e z . B r n o - v e n k o v / . Beim Baue eines Wasserreservoirs auf der Grenze der Kataster Těšany und Borkovany hat man eine Siedlungsfläche im Ausmass von ca. 4.000 m² abgedeckt, auf der an 300 Siedlungsobjekte untersucht worden waren. Der überwiegende Teil von diesen gehörte der Velaticer

Kultur an /inklusive einiger Grundrisse von Pfostenbauten/. Funde bewiesen auch eine Besiedlung zur Zeit der Horákovcer Kultur und in der römischen Kaiserzeit. Als jüngsten Fund können zwei zeitlich näher nicht datierbare Skelettgräber betrachtet werden.

VÝZKUM HRADISKA U SVITÁVKY V ROCE 1987 /okr. Blansko/

Antonín Š t r o f , AÚ ČSAV Brno

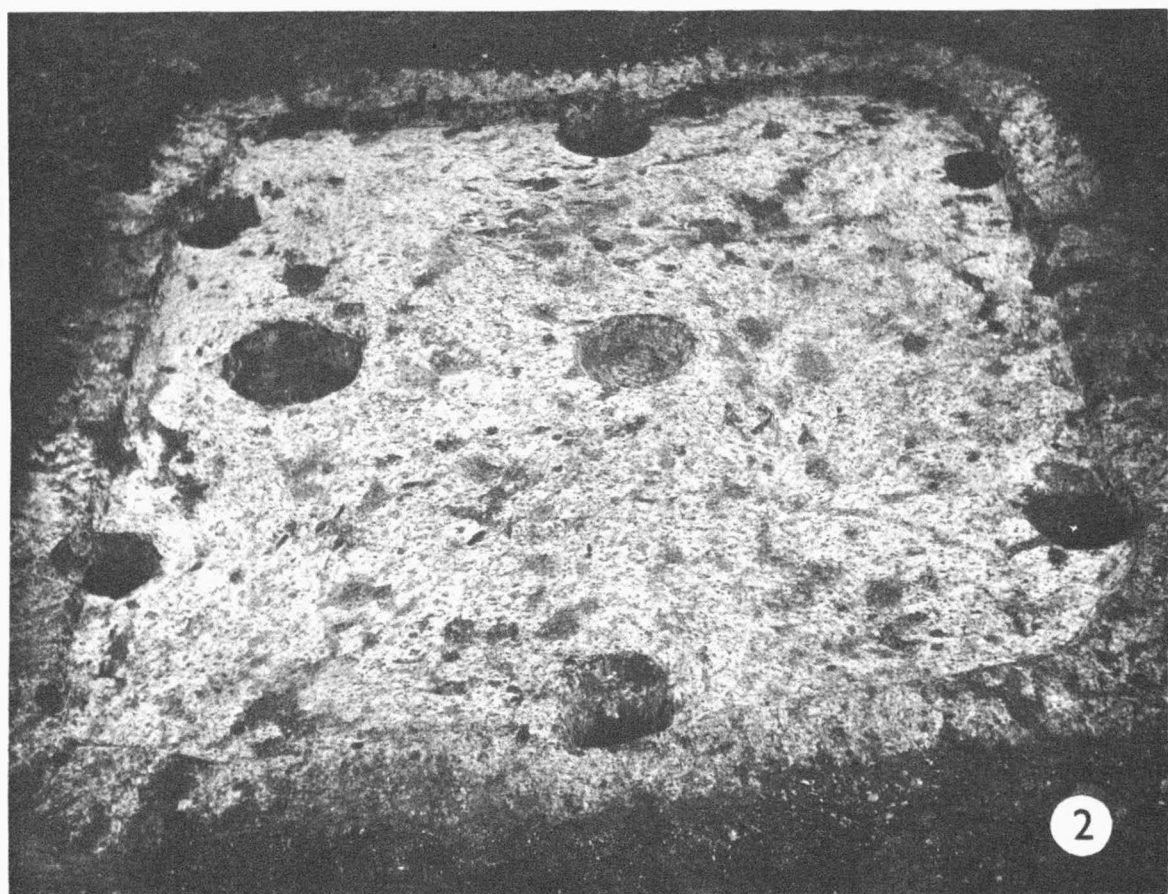
Sondážní práce se v tomto roce zaměřily na SV a V část Hradiska, především na hrany svahu a horní části svahu, drobnější sondy byly otevřeny i ve V části Hradiska.

Odkryv VIII v SV části Hradiska byl největší a přinesl také nejpodstatnější výsledky. Byl postupně odkrýván v pruzích kolmých ke svahu a 1 až 3 m širokých tak, aby mohla být neustále kontrolována stratigrafická situace. Celková šířka odkryvu byla 12 m, délka se pohybovala v rozmezí 12 - 14 m/a zachycovala především svah, jen z okrajů odkryvu vybíhaly sondy v šířce 2 m a zachycovaly 4 - 5 m plochy hradiska/. Na tento odkryv pak navazovala sonda X, situovaná již na ploše hradiska při JV okraji odkryvu VIII. V celém tomto prostoru byly zachyceny výrazné kulturní vrstvy o celkové síle až 2,3 m. Nejspodnější vrstva F je eneolitická a obsahuje keramiku jevišovické kultury, zvířecí kosti a kamennou destrukci opevnění na hraně svahu a v přilehlé části svahu. Vrstva takřka postrádá humózní a popelovitou příměs. Následující pravěká vrstva E je již silně humusovitá i popelovitá a obsahuje nálezy ze závěrečného úseku vývoje věteřovské skupiny. Vrstva je koncentrována především na bermě před opevněním /šířka bermy je až 2,5 - 3 m/. Opevnění v této fázi obepínalo na hraně svahu podkovovitě V okraj osídlené plochy a zabíhalo ještě zhruba 15 m na S svah. Mimo množství keramiky, zvířecích kostí, zrnotěrek aj. zde byl nalezen neúplný keramický model sekeromlatu. Na existenci kovoliteckého pracoviště na bermě ukazuje ohniště, jílem vymazaná kotlovitá jamka, 2 zlomky jednostranného keramického kadlubu a keramická dyzna. Vrstva E je překryta v úseku bermy i dále po vrstevnici asi 3 m širokou "stavební" sterilní vrstvou, která ukazuje, že opevnění bylo v další fázi prodlouženo dále po S svahu a snad uzavřelo celou plochu hradiště. Na této vrstvě ležící vrstva D /strukturou i barvou zhruba odpovídající předešlé vrstvě E/ obsahuje výraznou kamennou destrukci opevnění a keramiku z počátků lužických popelnicových polí a mohylové kultury. Následující výrazná vrstva C obsahuje v mnohem menší míře humózní a popelovitou složku a působí spíše dojmem jednorázově vzniklé destrukční vrstvy /její interpretaci ztěžuje fakt, že v areálu sídlištní plošiny je vrstva C již zasažena nebo přímo zničena úpravami v době hradištní/. Není dosud ani jednoznačné její datování. Oproti ostatním vrstvám obsahuje méně keramiky, z níž část patří do starolužického, část pak do slezského úseku vývoje popelnicových polí. Z vrstvy pochází na jedné straně z plochy 2 m² patrně rozptýlený depot několika desítek nášivek, spirálovitých trubiček a 2 měsíčkovitých závěsků z rozmezí B C/D až B D, na straně druhé pak byl uložen až takřka pod touto vrstvou slezský žárový hrob. Tato vrstva je pak na plošině překryta výrazně humózní mladohradištní vrstvou B, která zde obsahuje až 1 m vysoký a zhruba 3 m široký základ kamenné fortifikace, kterou na hraně svahu sleduje palisádový žlábek. Na plošině je pak vrstva B překryta vrstvou A se silnou příměsí malty a datovanou keramikou do průběhu 15. století. Na svahu potom vytváří obě vrstvy A a B promísenou humusovitou vrstvou a jejich obsah je smíchán. Sonda X v ploše hradiska byla zatím odkryta do úrovně kamenné destrukce ve vrstvě D.

K menším sondážním odkryvům lze počítat pokračování výkopu v sondě II ve V části hradiska, kde byl dokončen odkryv vnitřní prostory přízemí kamenné obytné věže a byla vysledována V kamenná zeď budovy, ležící Z věže. Obě stavby stojí na upravené, odkopané skále, z níž byly všechny předchozí vrstvy odstraněny. Nálezy z obou budov lze klást do pokročilého 15. století.

Na hraně SZ svahu pak byla otevřena zjišťovací sonda XI v šířce 1 m a délce 6 m, která zjišťovala 2,2 m hluboko upravenou podložní skálu se základem mladohradištní fortifikace, sledované opět palisádovým žlabem ve svahu. Až v koruně tohoto opevnění byl zapuštěn nezřetelný základ středověké zdi.

Na plošině při V obvodu hradiska, v těsné blízkosti severněji ležící sondy VI, byla otevřena sonda XIII 12 m zděli a šířce 3 - 6,7 m. Jejím cílem bylo zjistit další průběh a konstrukci mladohradištního opevnění v tomto úseku. Z obdélná část sondy zachytila situaci ještě na okraji plošiny. Na mírně klesající skalní podloží v hloubce 45 - 70 cm pod dnešním povrchem, nasedala již mladohradištní, tmavě šedá hlinitá vrstva, na bázi s ohništěm. Plynule navazující svrchní horizont světlejšího zbarvení obsahoval již i nálezy nejmladší fáze osídlení z 15. století. Při Z okraji sondy byla odkryta V základová zeď budovy, zjištěné na okraji plošiny již

Tab. 10. Těšany /okr. Brno-venkov/. 1 obj. 106, detail zemnice se stopami po vnitřním vybavení; 2 obj. 9, zahloubená chata z doby římské. - 1 Obj. 106, Detail der Erdhütte mit Spuren einer Inneneinrichtung; 2 Obj. 9, eingetiefte Hütte aus der römischen Kaiserzeit.

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1987

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně,
sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: akademik Josef Poulik
Redaktoři: Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková,
Dr. J. Unger
Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá
Grafická úprava: L. Trávníčková
Na titulním listě: nádoba únětické kultury z Újezda u Brna
Tisk: **PENTA**
Evidenční číslo: ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis: 450 kusů - neprodejné